

## Oordelen over goed en kwaad

Alle levende wezens, die God op de zesde dag van de schepping heeft gemaakt, waren oorspronkelijk niet in staat om goed en kwaad te onderscheiden. Ook de mens niet. Pas als de mens eet van de boom van kennis van goed en kwaad, ontstijgt hij het niveau van de andere dieren. Hij maakt dan een enorme stap, want hij komt op gelijke hoogte met God te staan. Zo'n stap maak je niet zomaar in één keer. De mensheid heeft daar de laatste 2000 jaar haar handen vol aan gehad. En nog steeds zien we regelmatig het goed aan voor kwaad, en omgekeerd. Individueel zet ieder mens dezelfde stap als hij zijn kindertijd achter zich laat en volwassen wordt. Het is de stap van onbezorgd kind zijn naar volwassen en verantwoordelijk zijn. Deze stap moet zorgvuldig worden genomen. Als je een kind te snel teveel verantwoordelijkheid geeft, verliest het zijn vermogen om te spelen. Het gaat functioneren in plaats van bestaan. Het meet zich een daderhouding aan. Geef je een kind te lang te weinig verantwoordelijkheid, dan ontwikkelt het een passief doelloos gedrag. Het raakt vervreemd van zijn eigen wil en het gaat de wereld zien als iets waar het geen enkele controle over heeft. Het meet zich een slachtofferhouding aan. Het ego heeft de neiging om van beide walletjes te eten. Het ziet zichzelf als evenbeeld van God: almachtig en alleen maar goed. Als er iets fout gaat, dan kan het ego zichzelf alleen als 'goed' blijven zien door de ander de schuld te geven. De prijs van het niet nemen van de verantwoordelijkheid is dat je de macht uit handen geeft: 'het ligt niet aan mij...' is je abonnement op de slachtofferrol. Als een afhankelijk kind vreest het ego dat het niet geaccepteerd wordt, en dus sterft, als het 'slecht' is. Dit is een projectie, want je bent zelf niet in staat tot volledige acceptatie zolang je je schaduwkanten angstvallig verborgen houdt.

Het ego zoekt iets wat niet bestaat: macht zonder verantwoordelijkheid. Hoe intelligenter je bent, hoe beter je er in slaagt om een verwrongen beeld van de werkelijkheid te creëren, waarin je zelf altijd goed bent en toch macht hebt, ook als het slecht gaat. Het kost veel denk-energie om dit verwrongen beeld in stand te houden. Je wordt er letterlijk doodmoe van. Je leeft ook op gespannen voet met je sociale omgeving, die je wel de schuld, maar niet de macht gunt. Dit is de driehoek van ego, angst (macht) en denken. Straf past in deze driehoek. Zodra je in contact treedt met je voelen, krijg je contact met Waarheid en dus ook met het kwaad in jezelf. Je verstand kan overal omheen redeneren, maar je gevoel is heel direct en heel eerlijk. Op het moment dat je Waarheid erkent en het kwaad in jezelf accepteert, krijg je te maken met een ander innerlijk kind. Het bange, afhankelijke kind wordt een sterk en zuiver kind. Het is je gevoel zelf, je wezenlijke kern, je 'eeuwig leven', je ware ziel, je verbinding met het goddelijke, woorden schieten tekort om uit te drukken wat het werkelijk is. Het zuivere kind in jezelf (je gevoel) oordeelt niet en laat goed en kwaad in volledige acceptatie naast elkaar bestaan. Dit voelt als 'kwetsbaar zijn', maar er gaat een geweldige kracht vanuit. Het echte leren is begonnen. Je hoeft je niet meer voor te doen als 'goed'. Er is geen reden meer om je beeld van jezelf of van de werkelijkheid te vervormen om geaccepteerd te worden. Je komt in een andere driehoek terecht: liefde, kwetsbaarheid (kracht) en voelen. Als je contact maakt met Waarheid, ben je op weg om je ego af te breken.

### Proberen om het kwaad uit te roeien

Als we de stap van eenheid naar dualiteit niet met volle overtuiging zetten, zien we alles wat ons ego bedreigt als het kwaad. Dit is noodzakelijk zolang we de noodzaak voelen om onszelf als 'goed'

te zien. In dit stadium delen we straffen uit en voeren we oorlogen, vanuit onze ijver om het kwaad uit te roeien. Zodra je dualiteit begrijpt, zie je dat dit onbegonnen werk is. Goed en kwaad zijn relatieve begrippen. Zodra je het licht aansteekt ontstaat er schaduw aan de andere kant. Daar is niets mis mee, want als alles licht zou zijn zou je nog steeds niets zien. Zonder de nacht zouden we de dag niet waarderen, zonder de winter zou er geen zomer zijn. De polen van de dualiteit houden elkaar in stand. We kunnen het goede niet benadrukken zonder het kwade op te roepen.

*In de Vietnamese oorlog wordt een groep Boeddhistische monniken onder vuur genomen. Voordat de soldaat begint te schieten zegt hij ‘Het spijt me, maar we moeten jullie doden.’  
Een monnik overleeft de schietpartij. Zijn overtuiging is dat je er goed aan doet om het goede te benadrukken en het kwade te negeren: wat aandacht krijgt wordt groter. Als hij de soldaat weer ziet zegt hij: ‘Dank je wel dat je je excuses aanbodt voordat je mijn vrienden vermoordde.’*

Als we zien dat goed en kwaad slechts relatieve begrippen zijn, kunnen we ons oordeel relativiseren. Er ontstaat ruimte om onze emoties te doorvoelen. Pas dan openbaart de werkelijkheid zich zoals hij werkelijk is. We zien onszelf niet meer als het middelpunt van het universum. We zien een ander als gelijke en kunnen een verbinding met hem aangaan. Als we ons eigen oordeel niet meer zien als absoluut, kunnen we werkelijk luisteren naar een ander. Deze relativisering gaat samen met de erkenning dat de aarde rond is en dat alle mensen op die grote bol een gelijkwaardige plaats innemen. Als collectieve mensheid heeft die stap ons veel moeite gekost. Vijfhonderd jaar voor Christus kwam Pythagoras al tot de conclusie dat de aarde rond moest zijn. Hij was niet de eerste, maar wel een van

de eersten in de westerse wetenschappelijke traditie. Chinese, Indiase en Tibettaanse astrologen waren in die tijd al veel verder. Pas toen Copernicus tweeduizend jaar later met een stevige onderbouwing tot dezelfde conclusie kwam, werd dit ‘godlasterlijke idee’ na de nodige strijd door de westerse wetenschap geaccepteerd. Dat is dus nog maar vijfhonderd jaar geleden. Pas daarna konden we Amerika ontdekken zonder bang te zijn dat we over de rand van onze platte aarde zouden vallen.

Nu zijn we op een punt aangekomen dat we goed en kwaad anders moeten bekijken. We hebben zulke sterke wapens ontwikkeld dat we ons geen ego gestuurde oorlogen meer kunnen permitteren. Als we het kwaad op de ouderwetse manier proberen uit te roeien, brengen we ons eigen leven in gevaar. Het besef dat de aarde rond is betekent dat we terug kunnen keren naar het Paradijs door verder te gaan in de richting die we zijn ingeslagen. We moeten door de dualiteit heen om eenheid te ervaren.

## **Pijn als middel om bewust te worden**

Vanaf onze geboorte, of misschien al daarvoor, komen we in situaties die pijnlijk voor ons zijn. Sommige situaties kunnen we ter plekke verwerken. Andere situaties kunnen we niet aan. We lopen, zoals dat heet ‘trauma’s’ op. Op energetisch niveau splitst het kind, dat we op dat moment zijn, zich van ons af. Later gaan we onbewust situaties creëren, waarbij we de oude pijn opnieuw oplopen. Verwerken we de pijn op dat moment wel goed, dan integreert de afgescheiden kind-energie zich opnieuw met onze eigen energie. Mensen, die rondlopen met veel ‘afgescheiden kindjes’, veel jeugdtrauma’s, hebben vaak letterlijk vermoedheidsklachten (tekort aan energie). Door ‘innerlijk kind werk’ te doen, gericht op het opnieuw integreren van afgescheiden kind-energie, verdwijnen de

vermoeidheidsklachten. Soms werkt deze ervaring zo bemoedigend, dat dit het begin is van het vervolg op het pad van verlichting.

### **Te laat komen**

*Ik heb de vervelende gewoonte om nogal eens te laat te komen. Dit is een familiekwaa. Als ik focus op de pijn die daar achter ligt, dan is het minachting, dus eigenlijk angst voor erkenning of angst voor afwijzing. Dit is een spanningsveld dat afwijzing creëert: mensen raken geïrriteerd en vinden me niet leuk meer als ik steeds te laat kom. Welk mechanisme ligt hier achter?*

*Ik maak de ander onbelangrijker dan mezelf door hem of haar op me te laten wachten. Het pijnpatroon dat hier onder ligt, is minachting voor mezelf. Dat is ook precies wat ik terug krijg. Ik kom nooit te laat bij belangrijke afspraken. Maar bij afspraken, waarbij anderen afhankelijk zijn van mij, lijkt het wel of er een stemmetje in me is, dat zegt “Nee, eerst nog even dit en dan ook nog even dat...” Vechten tegen dit stemmetje heeft geen zin. Het is er gewoon en hoewel ik weet dat het me saboteert laat ik me er toch vaak door verleiden, precies zoals een alcoholist telkens weer voor toch weer een glas bier bezwijkt.*

*De oplossing is dit ‘stemmetje’ waardering geven in plaats van de minachting waar het uit is ontstaan. Dat is niet zo moeilijk als ik me realiseer wat er gebeurt als ik dit stemmetje veel eerder te hulp roep, namelijk op het moment dat ik een afspraak maak. Waarom zou ik afspraken maken die niet belangrijk voor me zijn, afspraken waar ik eigenlijk niet helemaal achter sta? Waarom zou ik met mensen omgaan die ik niet echt waardeer en waar ik een soort minachting voor voel? Als ik dit stemmetje op die manier gebruik, maakt het mij assertief! Dit gebrek aan assertiviteit, het alsmaar jezelf buigen om een ander te behagen is de werkelijke familiekwaa. Het is de angst*

*om er zelf helemaal te mogen zijn. Het loon van die angst is dat ik er zelf niet helemaal mag zijn. Althans niet op tijd.*

### **Eeuwig leven**

Het symbool van de levensboom laat zien dat het geheim van eeuwig leven te maken heeft met de manier waarop we omgaan met goed en kwaad. Eeuwig leven wordt vaak letterlijk opgevat als niet doodgaan. Uitgaand van reïncarnatie is sterven gewoon een onderdeel van het leven. Eeuwig leven betekent dat de cyclus naar een volgend leven niet wordt onderbroken. Het ‘redden van je ziel’ betekent dat je ziel als geheel voortleeft in een ononderbroken lijn. Wat het symbool van de levensboom laat zien is dat de kunst van het voortleven in wezen de kunst is van het maken van een verbinding tussen goed en kwaad. De levensboom staat met zijn wortels in de aarde, in de ‘onderwereld’, dus in het kwaad. Zijn takken strekken zich uit in de hemel, in het goed. De stam (Waarheid) is de verbinding tussen goed en kwaad. Het water dat door de stam stroomt is het verbindend element. Water staat voor gevoel. Goed en kwaad bestaan dankzij elkaar. De wortels voeden de takken en de bladeren. De bladeren vangen het licht op en zetten dit om in de energie die de wortels nodig hebben om hun werk te doen.

De erkenning van het kwaad leidt in de praktijk tot rechtspreken zonder straf. Het idee van straf komt voort uit het niet erkennen van het kwaad. Het is het ego dat de verbinding niet kan aangaan en dat zich door te straffen krampachtig opstelt aan de kant van het goede. In de film ‘Gandhi’ zag ik een prachtig voorbeeld van rechtspreken zonder straf:

*Toen de in Engeland opgeleide jurist Mahatma Gandhi in hongerstaking was, vanwege de burgeroorlog tussen Moslims en*

*Hindoe's in India, werd hem een man voorgeleid. De man was een Hindoe, die op brute wijze een aantal Moslims had vermoord. Gandhi vroeg de man waarom hij zo'n hekel had aan Moslims. De man antwoordde dat de Moslims zijn zoontje hadden vermoord. Sindsdien was hij radeloos en was er nog maar één ding wat zijn verdriet kon verzachten: wraak! Gelovig als hij was, was hij ervan overtuigd dat hij nu, omdat hij zijn wraakzucht niet kon beheersen, naar de hel zou gaan. Zijn leven was voorgoed voorbij! Gandhi vroeg hoe groot zijn zoontje was, toen hij werd vermoord. De man maakte een gebaar dat de lengte van zijn zoontje aangaf. Zijn tranen kwamen omhoog. Gandhi zei: 'Ik ken een uitweg uit de hel.' De man keek hem aan. Gandhi vervolgde: 'Ga op zoek naar een weeskind, ongeveer net zo groot als jouw zoon toen hij stierf. Voed dit kind op als je eigen zoon en geef hem alle liefde die in je is. Alleen, voed hem op als Moslim, niet als Hindoe.'*

Met de subtiele, onwaarschijnlijke draai van dat laatste zinnetje maakt Gandhi de verbinding: 'Voed hem op als Moslim, niet als Hindoe.' Hiermee raakt hij precies de kern. Dwang en straf zijn daarna volkomen overbodig. Geen wetboek verzint zoiets en geen wetboek is zo effectief. Een normale rechter zou de man hebben veroordeeld tot een lange gevangenisstraf. De man zou de rest van zijn leven met een gebogen hoofd hebben rondgelopen. Zonder hulp zou hij de hel van zijn onverwerkte herinneringen waarschijnlijk nooit hebben losgelaten.

Het volgende voorbeeld van 'eeuwig leven' door het verbinden van 'goed' en 'kwaad' speelde zich voor mijn ogen af in een gezin waar ik op bezoek was:

*Een meisje van vijf steelt regelmatig snoep uit de kast. Op een gegeven moment begint dat haar moeder te storen: 'Waarom vraag je me niet gewoon als je een snoepje wil?' Ze antwoordt: 'Als ik jou dat vraag, ga jij mij altijd heel hard slaan!' De moeder, die het kind van haar leven nog nooit heeft geslagen, kan dat antwoord niet plaatsen. Maar als ze haar verstand uitschakelt en het gevoel van het kind volgt, begrijpt ze het: 'O, dus als ik zeg dat ik snoepen niet goed vind, zo vlak voor het eten, voelt dat bij jou als een keiharde klap?' 'Ja, op mijn hoofd.' zegt het kind. De moeder omhelst het kind en legt heel voorzichtig en respectvol haar warme hand op het hoofdje, op de plek die het kind aanwijst.*

Dood is het einde van de lijn, het einde van het contact. De lijn zou zijn gebroken als de moeder alleen haar verstand had gebruikt: 'Ik jou slaan? Hoe kom je daarbij?.....'.

Door het kind op te pakken waar het is, vindt de moeder de doorgaande lijn: eeuwig leven.

Om bij het kind te kunnen komen moest de moeder haar ego opzij schuiven: 'ik ben geen slechte opvoeder die kinderen slaat....' Ze moest over een gevoel van beledigd zijn heen stappen en moest zichzelf in de daderrol plaatsen. Door die volwassenheid te tonen vond ze de oplossing. Zonder Waarheid is een verbinding tussen goed en kwaad niet mogelijk. De Hindoe gaf toe dat hij Moslims had vermoord, het kind ontkende niet dat het snoepjes pakte zonder het te vragen.